

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר ישישכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת שמייני"ד | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה

תשפ"ב

למה המשכן ממתין שלשה חדשים?

הקמת המשכן ביום השמיני בה עוסקת פרשת השבוע התרחשה ביום הראשון לחודש ניסן, יום שזכה בתארים מיוחדים בפי חז"ל על הגדולה שנטל סביב הארוע המיוחד של הקמת מקום להשראת השכינה לראשונה בהיסטוריה.

הארוע החשוב הזה היה אמור לכאורה להתרחש מספר חדשים קודם לכן, כאשר כילה בצלאל את מלאכתו וכפי שמעידים חכמינו היה זה בחודש כסלו. אולם ה' ציוה להמתין... למעלה משלשה חדשים עמדה כל המלאכה, העמודים והיריעות המפוארות, כלי הזהב המיוחדים, הכל עמד בהמתנה!

כי ה' אמר להקים את המשכן דוקא בחודש ניסן – חודש בו נולד יצחק אבינו – 'כדי לערב את שמחת המשכן בשמחת הולדת יצחק'.

הדברים טעונים הסבר, מה הקשר בין הולדת יצחק להקמת המשכן, ולמה דוקא מתייחסים ל'שמחת הולדת יצחק'.

אכן יצחק הוא 'עמוד העבודה' הוא בעצמו עמד להיות נקרב לקרבן, כבר היה כפות על גבי המזבח ונקרא באמת 'עולה תמימה' אם כן הוא באמת קשור בקשר עמוק לתכלית המשכן שהיא כפי שכותב הרמב"ם בהלכות בית הבחירה – להכין בית ומקום להקרבת הקרבנות.

אולם יש כאן דגש על השמחה שבהולדת יצחק וזה כבר אומר פרשני.

בעיקרון מסירות נפש למען רצון ה' לא התחדשה אצל יצחק, היא כבר התקיימה אצל אברהם אבינו באור כשדים, והארוע הזה אפילו לא הוזכר במפורש בתורה. (הפרשנים אכן עסקו בשאלה מדוע הוא לא מוזכר – ואולי בתוך דברינו יעלה הסבר נוסף).

על הפסוק 'יצחק ירנן' נאמר כי זה מציין את שמחתו של יצחק בזכות למסור נפש למען ה'. ובעצם אם נתבונן הרי יש חילוק מהותי בין המקרים – בין מסירות נפש של אברהם באור כשדים לבין זו של יצחק בעקידה. אברהם מוסר נפש כדי לא לעבוד עבודה זרה – היינו שלילת מעשה שהוא ההתנגדות הקיצונית לבורא עולם.

אולם יצחק מוסר נפש לבטא את ההתבטלות לבורא עולם, לא עומד כאן איזה קונפליקט ולא אויב האמונה, יש כאן התמסרות מרצון – וגם בשמחה, ויצחק היה הראשון לכך.

ומכאן לעבודת המשכן והקרבנות. כידוע קדמונינו עוסקים בשאלה מה משמעות הקרבנות, והרמב"ן ועוד מפרשים מביאים את ההסבר שהנעשה בקרבן מסמל את מה שמתחייב בעצם לחוטא, אולם קרבנות נדבה מסמלים את הנכונות למסור נפש לכבודו של השם.

זהו הקשר בין קרבנות להולדת יצחק – שני העניינים מסמלים את הרצון והנכונות למסור נפש לכבוד ה' ולהתבטל לרצונו.

פיצויים לחודש כסלו

במדרש נאמר עוד (כמובא במשנה ברורה בתחילת הלכות חנוכה) שחודש כסלו דרש פיצוי על כך וניתנה לו חנוכה בית חשמונאי. חנוכה הוא החודש כסלו והנצחון על היונים ונס המנורה היה בכסלו.

לאור ההבנה שהצענו לעיל, הדגש כאן הוא על המשכן בהקשר של מסירות נפש – לכן הפיצוי ההולם הוא חנוכה בית חשמונאי כאשר באמת זכו לכך על ידי מסירות נפש למלחמה נגד השמד.

לחיות על קידוש השם

יצחק מסמל את מסירת החיים והנכונות למות לכבוד השם, אולם עם ישראל נדרש לא אחת להקריב והתמסר מעבר לנורמה כדי לחיות על קידוש השם.

ליהודים יש את היכולת הזו, למען ישוב ארץ ישראל מסרו יהודים את דם התמצית שלהם, למען שמירת השבת בגטאות ובמחנות ובכל ימי גלויותיהם, וגם למען לימוד התורה הם מוכנים לסבול ולהקריב.

זה לא דוקא למות או לשבת בבית סוהר, גם לשבת ללמוד בריכוז במשך עשר - שתיים עשרה שעות ביום במשך שנים זו מסירות למען המטרה הנעלה של קיום העולם והארץ על ידי התורה ולמען החיבור של שמים וארץ הנעשה בלימוד התורה על כך נאמר 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיי'.

יש בעלי משפחות של עשרה ילדים שחיים בדחקות ושמחים בתפקידם – להגן על עם ישראל ולקיים את העולם, לשמר את הרוחניות שמחזיקה את העם היהודי, להיות אלו שמיישמים את המשפט הקדום 'אין אומתנו אומה אלא בתורתה' – עליהם העולם עומד.

כמה חבל, כמה מצער שאת השותפות של כל אזרחי ישראל בזכות הזו – לקח מהם הבג"ץ, האם מה שלא עשו ממשלות השמאל גם כשהיה להן רוב – עושה ממשלת ימין הנשענת על קולות חרדים – בתוקף שלטון היועמה"ש - מי ישלם את הסער (תרתי משמע) - העלול להתפרץ ללא כח וזכות התורה של מדינת ישראל...

הלואי שהשיחה הנאה של ינון מגל ביוזמה של 'אמץ בחור ישיבה או אברך' תישא פרי, לא רק בשביל שתהיינה תרומות לישיבות אלא כדי שכל עם ישראל יזכה בזכות הזו.

כשאנו עוד עומדים בסוגיית המשכן נזכיר את דברי חכמינו למה בכל הכלים נאמר לבצלאל בלשון יחיד 'ועשה' או 'תעשה' ואילו בארון נאמר 'ועשו ארון עצי שיטים', כדי שיהיה לכל ישראל חלק בארון שהוא מסמל את התורה. כל אחד שיש לו חלק בתורה יש לו זכות לקום לחיים בתחיית המתים כי 'טל תורה מחייהו' – והלואי והזכות הזו תשמר גם לכל עם ישראל ותשמור על כל עם ישראל.

את היום וכל טוב לכולם

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד